

Кримінальне право і кримінологія;
Кримінально-виконавче право, правоохоронна діяльність

УДК 343.8

Романов Михайло Васильович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінології і кримінально-виконавчого права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Романов Михаил Васильевич

*кандидат юридических наук, доцент,
доцент кафедры криминологии и уголовно-исполнительного права
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Romanov Mykhailo

*Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Criminology and Penitentiary Law Department
Yaroslav Mudryi National Law University*

Кахнова Марина Геннадіївна

*студентка Інституту прокуратури і кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Кахнова Марина Геннадьевна

*студентка Института прокуратуры и криминальной юстиции
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Kakhnova Maryna

*Student of the Criminal Justice and Prosecutors' Training Institute
Yaroslav Mudryi National Law University*

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇНАХ (НА ПРИКЛАДІ РОСІЇ, ЛАТВІЇ)

**СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИНСТИТУТА ПРОБАЦИИ В УКРАИНЕ
И ПОСТСОВЕТСКИХ СТРАНАХ (НА ПРИМЕРЕ РОССИИ,
ЛАТВИИ)**

**THE ESSENCE AND SIGNIFICANCE OF THE INSTITUTION OF
PROBATION IN UKRAINE AND POST-SOVIET STATES (BY THE
CASE OF RUSSIA, LATVIA)**

Анотація. Дана стаття присвячена аналізу заходів, що складають зміст пробації в Україні. Авторами зроблено висновок, що запровадження в Україні інституту пробації було зумовлено бажанням влади вирішити проблему працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі, а також зменшити відсоток рецидиву серед таких осіб.

В Україні пробація здійснюється за трьома напрямками: досудова, наглядова та пенітенціарна.

Досудова пробація забезпечує суд формалізованою інформацією про обвинуваченого і заснована на ідеї, що злочин як суспільно-небезпечне діяння не має розглядатися судом ізольовано від особи, яка його вчинила.

Наглядова пробація передбачає здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо осіб, засуджених до певних покарань, що визначені Законом.

Пенітенціарна пробація передбачає сприяння засудженим, які готуються до звільнення у: визначенні місця проживання після звільнення, госпіталізації до закладів охорони здоров'я осіб, а також здійснення інших заходів, пов'язаних з адаптацією засуджених в соціумі.

В дослідженні зроблено висновок, що інститут пробації забезпечує позитивний економічний ефект для держави, адже особа, залишаючись у суспільстві, продовжує сплачувати податки. До того ж, пробація сприяє зниженню рівня злочинності. Для особи, яка вчинила злочин, це шанс на виправлення, адже особа, не будучи ізольованою від суспільства, не

втрачає соціальні зв'язки, роботу, сім'ю. Для суспільства, в ідеалі, це отримання справедливого правосуддя, яке покликане забезпечувати баланс між карою та інтересами соціуму.

В статті звертається увага на наявність недоліків пробації в Україні. Зокрема, автори аналізують недостатній рівень прозорості в роботі органу пробації та наявність порушень з боку персоналу вказаного органу (неналежне проведення соціально-виховної роботи із засудженими, формальний підхід до складання індивідуальних планів із засудженими), що значною мірою зменшує ефективність роботи.

Авторами досліджено систему соціальної адаптації засуджених в Росії та проаналізовано особливості системи пробації в Латвії. Виявлено схожі та відмінні риси з відповідними заходами в Україні, а також внесено пропозиції щодо вдосконалення вітчизняної системи пробації.

Ключові слова: *пробаційні заходи, система пробації в Україні, види пробації, переваги та недоліки пробації в Україні, Центр пробації.*

Анотація. *Данная статья посвящена анализу мероприятий, составляющих содержание пробации в Украине. Авторами сделан вывод, что введение в Украине института пробации было обусловлено желанием властей решить проблему трудоустройства лиц, освобожденных из мест лишения свободы, а также уменьшить процент рецидива среди таких лиц.*

В Украине пробация осуществляется по трем направлениям: досудебная, наблюдательная и пенитенциарная.

Досудебная пробация обеспечивает суд формализованной информацией об обвиняемом и основана на идее, что преступление как общественно-опасное деяние не должно рассматриваться судом изолированно от лица, которое его совершило.

Наблюдательная пробация предусматривает осуществление надзорных и социально-воспитательных мероприятий в отношении лиц, осужденных к определенным наказаниям, которые установлены Законом.

Пениitenciарная пробация предусматривает содействие осужденным, которые готовятся к освобождению в: определении места жительства после освобождения, госпитализации в учреждения здравоохранения лиц, а также осуществление других мероприятий, связанных с адаптацией осужденных в социуме.

В исследовании сделан вывод, что институт пробаии обеспечивает положительный экономический эффект для государства, ведь лицо, оставаясь в обществе, продолжает платить налоги. К тому же, пробаия способствует снижению уровня преступности. Для лица, совершившего преступление, это шанс на исправление, ведь лицо, не будучи изолированным от общества, не теряет социальные связи, работу, семью. Для общества, в идеале, это получение справедливого правосудия, которое призвано обеспечивать баланс между наказанием и интересами социума.

В статье обращается внимание на наличие недостатков пробаии в Украине. В частности, авторы анализируют недостаточный уровень прозрачности в работе органа пробаии и наличие нарушений со стороны персонала указанного органа (ненадлежащее проведение социально-воспитательной работы с осужденными, формальный подход к составлению индивидуальных планов по осужденными), что в значительной мере снижает эффективность работы.

Авторами исследована система социальной адаптации осужденных в России и проанализированы особенности системы пробаии в Латвии. Выявлено схожие и отличительные черты с соответствующими мерами в Украине, а также внесены предложения по совершенствованию отечественной системы пробаии.

Ключевые слова: *пробационные мероприятия, система пробации в Украине, виды пробации, преимущества и недостатки пробации в Украине, Центр пробации.*

Summary. *The article analyses measures constituting the content of probation in Ukraine. The authors concluded that the introduction of the institution of probation in Ukraine was guided by authorities’ determination to solve the problem of employment for the released detainees and decrease their reoffending rate.*

In Ukraine, probation is exercised at three levels: pre-trial, supervisory and penitentiary.

Pre-trial probation provides the court with formalized information about the accused is based on the assumption that crime as a socially dangerous act should not be considered by the court in isolation from the person who committed it.

Supervisory probation intends to undertake supervisory, social and educational measures towards persons sentenced to certain punishments specified by law.

Penitentiary probation assists the convicts who are preparing to be released from prisons with determining places of their residence after their release, providing them with in-patient services in health centres, and other things aimed at their adaptation in the society.

The institution of probation was concluded to have a positive economic effect in terms of the state as the person staying in the society continues to pay taxes and tend to decrease the crime rate. For a person who has committed a crime, this is a chance to correct his behaviour, and retain his social ties, work and family. For the society, it means the existence of fair justice to maintain balance between punishment and the interests of the society.

The article considers the drawbacks of probation in Ukraine such as insufficient level of transparency in the operation of the probation body and the violations by the staff of this institution (improper social and educational work with convicts, a formal approach to working out the individual plans on convicts), which significantly reduce its efficiency.

The authors also examined the system of social adaptation of convicts in Russia, analysed the features of the probation system in Latvia having revealed the common and distinctive features in relation with those in Ukraine and offered improvements for the Ukrainian system of probation.

Key words: probation measures, probation system in Ukraine, types of probation, advantages and disadvantages of probation in Ukraine, Probation Center.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Система пробації в Україні перебуває на стадії становлення. Зважаючи на наявність недоліків у функціонуванні даного інституту, виникає інтерес щодо дослідження сутності та особливостей його роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання сутності інституту пробації було предметом дослідження таких науковців як: В. Аніщук (організація служби пробації в Україні), О. Лисодєд (система пробації в Латвії), С. Марків (становлення служби пробації в Україні), І. Яковець (сутність пробаційних заходів), Д. Ягунов (сучасний стан та перспективи пробації в Україні). Водночас, увага вчених не зосереджувалась на дослідженні сутності пробації в Україні в порівнянні з іншими пострадянськими країнами.

Невирішені раніше проблеми. Досі увага вчених не приділялась дослідженню пробації в Україні в компаративному зрізі (тобто порівнянням з іншими зарубіжними країнами). На нашу думку, порівняння

сутності пробації в Україні з іншими зарубіжними країнами дасть змогу краще зрозуміти особливості його функціонування та місце в системі міжнародної пробації.

Формулювання цілей статті. Головна мета даної статті - проаналізувати основні напрямки пробації в Україні, виявити основні переваги та недоліки даного інституту. Другою, не менш важливою метою даного дослідження, є дослідження функціонування пробації в пострадянських країнах (на прикладі Росії, Латвії).

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Будь-який інститут (інститут пробації не є винятком з цього правила) будується на певній філософії, на певній ідеї, яка визначає особливості його функціонування. Щодо інституту пробації, то останній, на нашу думку, будується на ідеї того, що змістом покарання не завжди повинно бути саме ув'язнення особи в місцях позбавлення волі. При цьому, така думка цілком узгоджується з міжнародною практикою. Правила Ради Європи про пробацію (Рекомендація СМ/Рес(2010)1) визначають мету пробації - скорочення рецидивної злочинності шляхом встановлення позитивних взаємин з правопорушниками для здійснення контролю (включаючи нагляд в необхідних випадках), керівництва і надання їм допомоги, а також залучення їх в суспільне життя. Таким чином, пробація сприяє забезпеченню безпеки суспільства і справедливому здійсненню правосуддя [1].

Дійсно, потрібно усвідомити, що покарання у вигляді позбавлення волі слід розглядати як «руйнування особистості». Засуджений до позбавлення волі, будучи ізольованим від суспільства, втрачає навички соціального спілкування, соціальні зв'язки, сім'ю. До того ж, перебуваючи в криміногенному середовищі, є високий ризик набуття особою нових «кримінальних навичок» та досвіду вчинення нових злочинів. Проблемою

також залишається питання працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі. Так, наприклад, згідно офіційної статистики (огляд результатів діяльності державної установи «Центр пробації» за 2018 рік) із 61 засудженої особи, які були направлені до центрів зайнятості населення: 11 (18 % від кількості направлених) – працевлаштовано; 18 осіб (30 %) – надано статус безробітного; 10 осіб (16 %) – незважаючи на допомогу, відмовилися від запропонованої роботи; 13 осіб (21 %) – не прибули до центру зайнятості населення; 9 осіб (15 %) – не працевлаштувались з інших причин.

Наведені вище дані свідчать про те, що роботодавці не дуже «поспішають» працевлаштувати осіб звільнених з місць позбавлення волі, адже вже апріорі розглядають останніх як суспільно-небезпечних. Як наслідок, маємо порочне коло: особа звільняється з місць позбавлення волі, та не будучи адаптованою до життя в суспільстві, втративши надію на працевлаштування та не маючи засобів до існування знову вчиняє злочин. Таким чином, рівень рецидиву серед осіб, звільнених з місць позбавлення волі залишається досить високим.

Певною мірою запровадження в Україні інституту пробації було зумовлено бажанням влади вирішити проблеми, зазначені вище. Так, стаття 4 Закону України «Про пробацію» (далі-Закон) визначає, що метою пробації є забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинувачених, з метою прийняття судом рішення про міру їхньої відповідальності [2].

Цікаво, що кримінальне покарання, так само як і пробація переслідують майже однакові цілі. Проте цілком зрозуміло, що ці види діяльності не є однаковими. В іншому випадку було б недоцільним формувати і впроваджувати цей інститут до правозастосовної діяльності. В

цілому ж, законодавець бачить пробацію багатовекторною діяльністю, яка передбачає в своєму об'ємі і кримінальні процесуальні правовідносини, і правовідносини з виконання окремих покарань, і правовідносини з соціального патронажу та адаптації [3, с. 52-53].

Так, аналіз чинного українського законодавства дозволяє говорити про те, що пробація в Україні працює за трьома основними напрямками:

1) Досудова пробація – відповідно до статті 9 Закону покликана забезпечити суд формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності. На нашу думку, в основу такої досудової доповіді законодавцем була закладена ідея про те, що злочин як суспільно-небезпечне діяння не має розглядатися судом ізольовано від особи, яка його вчинила. Приміром, коли суд розглядає справу щодо вчинення злочину, передбаченого статтею 185 Кримінального кодексу України. В першому випадку, крадіжка вчиняється особою, яка неодноразово вчиняла даний злочин, не бажає виправлятися та планує в подальшому займатися злочинною діяльністю. В другому випадку - злочин вчиняється особою похилого віку, яка не маючи засобів до існування та не маючи можливості купити їжу, вимушено вчиняє такий злочин. В обох випадках суд має справу з одним і тим же складом злочину, але цілком зрозуміло, що міра покарання і підхід суду до призначення покарання має відрізнитись з огляду на необхідність забезпечення справедливості правосуддя та дотримання балансу між карою та інтересами суспільства.

2) Наглядова пробація – відповідно до статті 10 Закону поєднує в собі здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо осіб засуджених до певних покарань, що визначені Законом. Більш детально зміст наглядової пробації розкривається в Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, що затверджений наказом Міністерства

юстиції України 29.01.2019 № 272/5. Так, нагляд уповноваженого органу з питань пробації полягає в обліку засуджених осіб, виклику засуджених осіб до уповноваженого органу з питань пробації та деяких інших заходах контролю. Водночас, соціально-виховні заходи передбачають складання індивідуальних планів роботи із засудженими особами, сприяння працевлаштуванню, залученню до навчання, участі у виховних заходах та соціально корисної діяльності засуджених осіб [4].

3) *Пенітенціарна пробація* – регламентується статтею 11 Закону і передбачає сприяння засудженим, які готуються до звільнення, у: визначенні місця проживання після звільнення, госпіталізації до закладів охорони здоров'я осіб, які потребують стаціонарної медичної допомоги, працевлаштуванні працездатних осіб. При цьому уповноважений орган з питань пробації має активно взаємодіяти у здійсненні цих заходів з органами державної влади відповідно до Порядку взаємодії установ виконання покарань, уповноважених органів з питань пробації та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк (затверджений наказом від 03.04.2018 № 974/5/467/609/280).

З огляду на вище зазначене, можна говорити про те, що вітчизняне законодавство цілком узгоджується із міжнародною практикою та міжнародними актами, зокрема із Правилами Ради Європи про пробацію (Рекомендація СМ/Rec(2010)1).

Наразі, спостерігається активний розвиток системи пробації в Україні, а отже для визначення значення даного інституту для нашої держави, доцільно розглянути переваги та недоліки функціонування даного інституту та внесення власних пропозицій щодо поліпшення його роботи.

Протягом 2020 року проводився моніторинг ключових показників функціональності пробації. За результатами даного огляду, інституційна

спроможність пробації в Україні (нормативно-правове забезпечення та інструментарій пробації, ресурсне забезпечення, співробітництво з партнерами та довіра громади) складає 84,83 % (станом на 01.01.2021р.). Продуктивність (дієвість досудової, наглядової, пенітенціарної пробації) даного інституту становить 89,29 % (станом на 01.01.2021р.) [5].

Як бачимо, ефективність даного інституту беззаперечна. При цьому для держави, інститут пробації забезпечує позитивний економічний ефект, адже особа залишаючись у суспільстві продовжує сплачувати податки; рівень рецидиву серед осіб, до яких була застосована пробація значно менший аніж серед осіб, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі, а отже рівень злочинності значно зменшується. Крім цього, тримати особу в місцях позбавлення волі приблизно в 10 разів дорожче аніж застосовувати до такої особи пробаційні заходи. Для особи - це шанс на виправлення, адже особа, не будучи ізольованою від суспільства, не втрачає соціальні зв'язки, роботу, сім'ю. Для суспільства – пробація дозволяє отримати справедливе правосуддя, яке покликане забезпечувати баланс між карою та інтересами соціуму.

Водночас, пробація в Україні має певні недоліки. По-перше, це недостатній рівень прозорості в роботі даного органу, адже, наприклад, в 2020 згідно офіційних даних, наданих Мін'юстом, відсоток рецидиву серед людей, які перебувають під наглядом пробації, наразі становить 1,3%. Для порівняння, в Сполучених Штатах Америки рівень рецидивізму впродовж 2 років після закінчення нагляду складає від 12% до 30% (умовні вироки) та 61% (умовно-дострокове звільнення) [6]. До того ж, від початку переведення персоналу до Державної установи «Центр пробації», до персоналу постійно надходили акти прокурорського реагування, за результатами розгляду яких було притягнуто до дисциплінарної відповідальності багатьох працівників. Наприклад, серед найбільш поширених порушень можна виділити наступні: неналежне проведення

соціально-виховної роботи із засудженими, відсутність в особових справах засуджених осіб оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, формальний підхід до складання планів індивідуальної роботи із засудженими або несвоєчасне складення цих документів, несвоєчасне надіслання або відсутність повідомлення до органів, які мають право анулювати дозвіл на заняття певними видами діяльності та деякі інші [5].

Як бачимо, негативні моменти у функціонування пробації в Україні наявні. На нашу думку, усунути їх можна шляхом фінансової мотивації персоналу пробації, а також здійснення постійного підвищення кваліфікації осіб, які працюють у сфері досудової, наглядової та пенітенціарної пробації.

Щодо розвитку пробації в пострадянських країнах, то наразі спостерігається дещо неоднозначна ситуація. Наприклад, в Росії і досі система пробації, як така, відсутня. В 2010 році в Російській Федерації було прийнято Концепцію про розвиток кримінально-виконавчої системи Російської Федерації, де було передбачено створення умов для підготовки осіб, що звільняються з місць позбавлення волі до подальшої постпенітенціарної адаптації через службу пробації [7]. Далі, була створена міжвідомча група з підготовки проекту Закону про пробацію, який передбачав ввести в дію інститут пробації з 2014 року [8]. Проте, даний законопроект зіштовхнувся зі значним шквалом критики з боку російських правозахисників і так і не був прийнятий. Як зазначає Д. Н. Сергеев, законопроект від 2014 року потребував суттєвого доопрацювання: повноваження служби пробації відображені в законопроекті фрагментарно. Так, основній діяльності органу пробації (його повноважень, прав і т.д.) присвячено всього 7 статей (глава 2 - «Заходи соціальної адаптації, соціальної реабілітації, контролю і нагляду») з 36. З тексту проекту федерального закону неясно, яким чином орган пробації буде здійснювати

ці повноваження і що взагалі під ними розуміється. Крім цього, завдяки даному законопроекту з'явилося поняття соціальної доповіді, але проект закону приділяє цьому важливому питанню всього чотири рядки. Не зрозуміло також як і ким готується ця доповідь, якою кваліфікацією повинна володіти особа, яка підготувала доповідь [9, с. 69-70]. На сьогоднішній день, соціальна адаптація осіб, що звільняються з місць позбавлення волі здійснюються працівниками установ виконання покарання, відповідно до Наказу Міністерства юстиції Російської Федерації №2 від 13.01.2006 г. «Об утверждении инструкции об оказании содействия в трудовом и бытовом устройстве, а так же оказании помощи осужденным, освобождаемым от отбывания наказания в исправительных учреждениях уголовно-исполнительной системы». Така соціальна адаптація є суто формальною, зважаючи на доповідь російського омбудсмана, згідно якої рівень рецидиву серед осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі невпинно зростає [10, с. 2]. В січні 2021 року Міністерство юстиції РФ знову анонсувало початок роботи над законопроектом «Про систему пробації в Російській Федерації». Передбачається, що пробація буде створена на базі існуючих кримінально-виконавчих інспекцій. Вона стане контролювати, наприклад, виконання такого покарання, як громадські роботи. У ній будуть відзначатися умовно засуджені. Але, як підкреслюють багато експертів, однією з місій нової служби має стати допомога в соціалізації колишніх ув'язнених [11].

В Латвії інститут пробації почав діяти ще з 1 січня 2004 року, коли було введено в дію Закон Латвії «Про Державну службу пробації». Як зазначає О. В. Лисодєд, основною причиною початку функціонування пробації в Латвії стало те, що після розпаду Радянського Союзу та отримання незалежності Латвія, як і низка інших країн пострадянського простору, зіткнулась із різким погіршенням криміногенної ситуації в країні: стрімко зріс рівень злочинності, у тому числі й рівень тяжких

кваліфікованих злочинів із застосуванням насильства, зброї, вибухових речовин, активізувались організовані злочинні угруповання, територія країни перетворилась на трафік предметів і майна, здобутих злочинним шляхом, або ж на їх легалізацію. Уряд Латвії відреагував на ці проблеми окремими реформами системи кримінального правосуддя. Зокрема, у 1994 р. відповідно до змін у Кодекс Латвії про виконання покарань (далі – КВП Латвії) у в'язницях була введена прогресивна система виконання покарань. Поряд з цим було створено служба пробації [12, с. 273].

В Латвії повноваження Державної служби пробації закріплені досить детально. Так, остання працює за 3 основними напрямками (в цьому, а також у заходах, що складають зміст пробації є основна схожість з Україною): складення звіту про оцінку клієнта пробації, розробка програм пробації та реалізація ліцензійних програм (мова йде про програми корекції соціальної поведінки і соціальної реабілітації), а також здійснює виконання окремих видів покарань не пов'язаних з позбавленням волі [13].

Висновки з даного дослідження. Наразі, спостерігається активний розвиток та становлення системи пробації в Україні.

Інститут пробації, на нашу думку, будується на ідеї того, що змістом покарання не завжди повинно бути саме ув'язнення особи в місцях позбавлення волі.

Аналіз чинного українського законодавства дозволяє говорити про те, що пробація в Україні працює за трьома основними напрямками: досудова пробація, наглядова та пенітенціарна.

Дивлячись на досвід інших пострадянських країн (Росії, де система пробації відсутня як така та Латвії, де система пробації дуже схожа з вітчизняною) можна говорити про прогресивність інституту пробації в Україні та його ефективність, зокрема численні переваги для суб'єкта пробації, держави та суспільства в цілому.

Поряд з цим, виявлено недоліки функціонування системи пробації: необ'єктивні статистичні дані та наявність окремих порушень з боку персоналу пробації.

Література

1. Правила Ради Європи про пробацію. Рекомендація CM/Rec(2010)1 (неофіційний переклад). URL: <https://rm.coe.int/16806f4097> (дата звернення : 23.03.2021).
2. Закон України «Про пробацію» від 05.02.2015 року № 160-VIII //База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text> (дата звернення: 23.03.2021).
3. Встановлення позитивних взаємин із правопорушником як принцип пробації. Матеріали науково-практичного онлайн-«круглого столу» (м. Харків, 18 грудня 2020р.). URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%92%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%83%D1%88%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%8F%D0%BA%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf> (дата звернення: 23.03.2021).
4. Наказ Міністерства Юстиції України від 29.01.2019 року № 272/5 «Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних

- з позбавленням волі» // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0120-19#Text> (дата звернення: 23.03.2021).
5. Огляд результатів діяльності Державної установи «Центр Пробації» за 2018 рік. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:uS1NK7DMJC8J:www.probation.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/04/%25D0%259E%25D0%2593%25D0%259B%25D0%25AF%25D0%2594-2018.docx+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua> (дата звернення : 23.03.2021).
 6. Ягунов Д.В. Сучасний стан та перспективи пробації в Україні: до питання філософії, цілей та показників. URL:<http://www.yagunov.in.ua/?p=1257>(дата звернення : 23.03.2021).
 7. Об утверждении Концепции развития уголовно-исполнительной системы Российской Федерации до 2020 года (с изменениями на 23 сентября 2015 года). URL: <http://docs.cntd.ru/document/902241566> (дата звернення: 23.03.2021).
 8. О пробации в Российской Федерации и системе органов и организаций, ее осуществляющих [Электронный ресурс]: проект федер. закона // Сайт Саратовского Центра по исследованию проблем организованной преступности и коррупции. URL: http://sartracc.ru/Law_ex/testion.pdf (дата звернення: 23.03.2021).
 9. Сергеев Д.Н. Нужен ли закон о пробации? URL: <http://oaji.net/articles/2014/1211-1411310216.pdf> (дата звернення: 23.03.2021).
 10. Социальная адаптация осужденных. Спецдоклад. URL: <http://ombudsman64.ru/wp-content/uploads/2020/02/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%B%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B6%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D1%85%D1%81%D0%BF%D0%B5>

%D1%86%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4.pdf
(дата звернення: 23.03.2021).

11. Новая служба пробации поможет осужденным на свободе. URL: <https://rg.ru/2021/01/19/novaia-sluzhba-probaciai-pomozhet-byvshim-zakliuc-hennym-na-svobode.html> (дата звернення: 23.03.2021).
12. Лисоед О.В. Служба пробации в Латвии: Правові засади діяльності. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18280/1/Lusoded_273-280.pdf (дата звернення: 23.03.2021).
13. Мирних Руслан Служба пробации в Латвии. URL: <https://pandia.ru/text/80/234/75664.Php> (дата звернення: 23.03.2021).

Literatura

1. Pravyla Rady Jevropy pro probaciju. Rekomendacija CM/Rec(2010)1 (neoficijnyj pereklad). URL: <https://rm.coe.int/16806f4097> (data zvernennja : 23.03.2021).
2. Zakon Ukrainy «Pro probaciju» vid 05.02.2015 roku # 160-VIII //Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text> (data zvernennja : 23.03.2021).
3. Vstanovlennja pozytyvnykh vzajemyn iz pravoporushnykom jak pryncyp probaciji. Materialy naukovo-praktychnogho onlajn-«krughlogho stolu» (m. Kharkiv, 18 ghrudnja 2020r.). URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%92%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2>

- %D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%83%D1%88%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%8F%D0%BA%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf (data zvernennja : 23.03.2021).
4. Nakaz Ministerstva Justyciji Ukrainy vid 29.01.2019 roku # 272/5 «Pro zatverdzhennja Porjadku zdijsnennja naghljadu ta provedennja socialno-vykhovnoji roboty iz zasudzhennykh do pokaranj, ne pov'jazanykh z pozbavlenjam voli» // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0120-19#Text> (data zvernennja : 23.03.2021).
 5. Oghljad rezuljtativ dijalnosti Derzhavnoji ustanovy «Centr Probaciji» za 2018 rik. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:uCIHK7DMJC8J:www.probation.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/04/%25D0%259E%25D0%2593%25D0%259B%25D0%25AF%25D0%2594-2018.docx+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua> (data zvernennja : 23.03.2021).
 6. Jaghunov D.V. Suchasnyj stan ta perspektyvy probaciji v Ukraini: do pytannja filosofiji, cilej ta pokaznykiv. URL: <http://www.yagunov.in.ua/?p=1257> (data zvernennja : 23.03.2021).
 7. Ob utverzhdenii Kontseptsii razvitiya ugolovno-ispolnitelnoy sistemy Rossiyskoy Federatsii do 2020 goda (s izmeneniyami na 23 sentyabrya 2015 goda). URL: <http://docs.cntd.ru/document/902241566> (data zvernennya: 23.03.2021).
 8. O probatsii v Rossiyskoy Federatsii i sisteme organov i organizatsiy, ee osushchestvlyayushchikh [Elektronnyy resurs]: proekt feder. zakona // Sayt Saratovskogo Tsentra po issledovaniyu problem organizovannoy prestupnosti i korruptsii. URL: http://sartracc.ru/Law_ex/testion.pdf (data zvernennya: 23.03.2021).

9. Sergeev D.N. Nuzhen li zakon o probatsii? URL: <http://oaji.net/articles/2014/1211-1411310216.pdf> (data zvernennya: 23.03.2021).
10. Sotsialnaya adaptatsiya osuzhdennykh. Spetsdoklad. URL: <http://ombudsman64.ru/wp-content/uploads/2020/02/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%B%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B6%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D1%85%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4.pdf> (data zvernennya: 23.03.2021).
11. Novaya sluzhba probatsii pomozhet osuzhdennym na svobode. URL: <https://rg.ru/2021/01/19/novaia-sluzhba-probatsii-pomozhet-byvshim-zakliuchennym-na-svobode.html> (data zvernennya: 23.03.2021).
12. Lysojed O.V. Sluzhba probatsiji v Latviji: Pravovi zasady dijajnosti. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18280/1/Lusoded_273-280.pdf (data zvernennja: 23.03.2021).
13. Myrnykh Ruslan Sluzhba probacyy v Latvyy. URL: <https://pandia.ru/text/80/234/75664.Php> (data zvernennja: 23.03.2021).